

Szerző:

Cím:

Forrás:

ÉPÜL A KOLÓNIA

Ikarus-gyári munkások és mérnökök ötven háza

Eötvös József 1960. Dec. 11.

Osztályozás

Tárgy

H

Idő

Személy

Helyszám

723

1960

Kolónia! Először akkor hallottam a szót, amikor gyerekkoromban átkerékpároztam a szülőfalum melletti bányász-községre, amelynek legvégén koromlepte, egyforma ház-sorok szürkéltek, s a házak, helyesebben barakk-tömeg előtt — búcsú volt éppen — kis padokon kártyáztak a férfiak, kibiceltek pipázó öregek, trécseltek kopott asszonyok. — Ez itt a kolónia — mondta a falubéli fiú, s mentünk is tovább. Később is láttunk kis padokon üldögélőket, de nekik fehér virágú gesztenyefák adtak árnyékot, s a parasztházak mind frissen meszeltek, sőt, egyik-másikuk sárgán, vagy sárga-keken pompázott.

Akárcsak ezek itt, ahol most járok, a szelídrajzú mátyásföldi lapályon. S megint csak azt hallom kísérőmtől, Molnár Lajostól:

— Kolónia... az új kolónia...

Az ikerházban

Villaépületek: bordó és cementszínek, kék meg sárga váltakozik ízlésesen. Még csak tizegynéhány készült el, de az ittfelajított kukoricaszársorok, a merevujjú szilvafák mellett végig építkeznek.

— Ötven telket parcelláztak — mondja Molnár Lajos, az Ikarus-gyár technikusja. — Sokat szaladgáltam, tanácsshoz, telegkönyvi hivatalhoz, míg megkaptuk ezt a nyolc holdat, amely — úgy tudom — a cinkotai kántoré volt valaha. S csak amikor kezembem volt az írás, ijedtem meg: vajon lesz-e, aki megvásárolja a telkeket, nem futkározom-e hasztalanul? Aztán megnyugodtam: jöttek a jelentkezők.

A kicsiny településnek, az Ikarus-gyár terjedő kolóniájának még alig van története. 1958 nyarán kezdődött az építkezés, akkor még csak tíz telektulajdonos járt ki esténként a földre, alapot ásni, betont keverni, téglát hordani.

Allunk az egyik, még vakolatlan ház előtt: nincs rajta utcajelölő tábla, deszkára írt helyrajzi szám húzódik meg a felső gerenda mellett, s a tulajdonos neve: Kókai Pál. S tovább a soron: Vankó József, Csorba László és Gyulai Vilmos — sógorok, ikerházban laknak —, Tóth Béla... Az elsőnek említett Kókai és Molnár Lajos — akinek szemben áll a háromszobás, már bevakolt és gyönyörűen kifestett háza — volt egyike azoknak a „pároknak”, amelyek a munkaidő végeztével együtt dolgoztak hol ezen, hol azon a házon.

— Segítettünk egymásnak — mondják. — Máskülönbem mire is mentünk volna?...

A 22-esek meg a gyár

S volt egy betonkeverőgép, amit a gyárban építő 22-es vállalat adott kölcsön; itt már

nem is ketten — mind a tizenösszefogtak. Ha kész volt egyikük házának beton-alapzata, mentek a következőhöz, s így tovább.

— Igen, a 22-esek — szól elismerően az egyik új lakó. — Sokat segítettek, géppel is, meg úgy is, hogy szabad idejükben kijöttek a kőművesek.

— De a gyárat ki ne felejtjük! — veti közbe Benda Mihály fényező.

Igen, a gyár, az Ikarus! Hiszen már a terv megszületésénél is ott bábáskodott a vezetőség, igyekezett segíteni, ahogy csak tudott. Például mi-ben? Kölcsönadott prillókat, állványokat, szerszámokat; a telepen nem volt víz — kivették hát a gyárit; megengedték például, hogy a vidékről parkettának hozatott akácját az üzembem vágassák fel. S Fehér István technikus is a gyárkapun belül állíthatta össze a tetőszerkezetet, miután megvette a vasanyagot. A rezsiköltségeket, a használati díjat, természetesen, megfizették — így is nagy megtakarítás volt ez. Teherautót is ad időként kedvezményesen az Ikarus; a salaknak, a beton- és téglatormeléknek meg hol is lenne jobb helye, mint az új kolónián? S a gyár építése tervezte a rajzokat is, a villásemelőt pedig mindig megkapják, ha nehéz betongerendákat kell helyükre emelni.

Alap és tető

Felkutatják, hol lehet féltéglához, s más anyaghoz jutni, s arról azonnal értesítik egymást. Igaz, a töredezett téglákkal nehezebb bánni, többbe kerül a kőműves, de még így is olcsóbb az építkezés.

Mennyibe került hát? Molnár Lajos háromszobás háza a költségvetés szerint 141 ezer forintba; de az Ikarus, a 22-es vállalat és a munkatársak segítségével 135 ezerért megépítette. Ötvennyolc ezer forintot vett fel az OTP-től — tizenhat évig fizeti vissza, havi 350 forintos részletekben.

Az elkészült tizenhárom család háza egyik-másikába most költöznek; van olyan is, aki először a melléképületeket, mosókonyhát húzta fel, s abban lakik, míg jövőre telik pénz voltaképpen a házra. Néhány helyen földhányás: itt megkezdték az alapok ásását, de jönnek a fagyok, meg kell várni azt a három-négy hónapot. Gerendákat, karókat vertek a földre, azokkal rajzolták ki, merre is lesz a tornác, az előszoba... Csupán egyhelyütt látunk építkezőket: a falak már készen állnak, mert az egymásba boruló tetőszerkezet kenyérbélszínű gerendáim barakácsolnak az ácsok — még az idén be akarnak költözni ide is.

Mi lesz itt holnap?

Pázsit, virág, almafa

Az első két soron már a kelet felé húzzák a tavaszra; most szabadon áll a csirkeöl, mindenféle melléképület. S csinosítani kell majd az utakat is, pázsitot ültetni, s az asszonyok már eltervezték, miféle virágmagvakat vesznek márciusban.

— A nyáron pedig elkezdik, vagy befejezik mind az ötven ház építését — mondja Molnár Lajos, aki a telepen már gondnoknak számít. S ez érhető, hisz elindítója és szervezője volt az egész kolóniának, amely lakatosok és technikusok birodalmának is nevezhető, hiszen vagy harminc a lakatos, tizenöt-husz a mérnök-és technikus építkező.

Alma- és körtefákat hozatott az ősszel Pusztaszabolcsról Molnár, ott gyökerezik meg a bordó színű ház előtt; bent, az Arany János utcán vígan fut a ködben a 44-es busz, augusztustól jár erre. Mögötte — tán kétszáz méterre sincs — halvány füstcsík emelkedik domború hangárok, az Ikarus fölé, balra nyúlik el a mátyásföldi lapály. Mondják, ha meglesz a kolónia, arra építkeznek tovább.

Keresztényi Nándor